

Araştırma Makalesi/Research Article

<https://doi.org/10.52105/temelegitim.1494611>

Hayat Bilgisi Dersi Kazanımlarının Gerçekleşme Durumları

Realization Status of Life Science Course Outcomes

Fatma DEMİRTAŞ¹ Onur BATMAZ²

Received/Geliş: 2 Haziran 2024 / Accepted/Kabul: 19 Eylül 2024 / Published/Yayın: 01 Ağustos 2025

Öz

2023 Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme durumlarının öğretmen görüşleri açısından incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışma tarama modelinde yürütülen betimsel bir çalışmadır. Çalışmanın örneklemi ise ölçüt örnekleme tekniğiyle belirlenen ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 155 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışma kapsamındaki veriler toplanmadan önce izinler alınmış olup bu veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen kazanım gerçekleşme durumu anketiyle toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS programından yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda, Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci sınıf kazanımlarının büyük bir çoğunluğunun “Gerçekleşti”, az bir kısmının ise “Tamamen Gerçekleşti” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan üçüncü sınıf kazanımlarının tamamının ise “Gerçekleşti” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarında cinsiyet, eğitim durumu ve okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenlerinin anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı, mesleki kıdem değişkeninin ise anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hayat bilgisi, sınıf öğretmeni, kazanım, gerçekleşme durumu.

Abstract

This study, which was conducted to examine the realization status of the 2023 Life Science second and third grade course outcomes in terms of teachers' opinions, is a descriptive study conducted in the screening model. The sample of the study consists of 155 primary school teachers who were determined by the criterion sampling technique and volunteered to participate in the study. Permissions were obtained before the data within the scope of the study were collected and these data were collected with the outcome realization status questionnaire developed by the researchers. SPSS program was used in the analysis of the obtained data. As a result of the research, it was concluded that the majority of the Life Science second grade course outcomes were "Realized" and a small portion were "Fully Realized". It was concluded that all of the Life Science third grade course outcomes were "Realized". In addition, it was concluded that the variables of gender, educational status and the location of the school did not cause a significant difference in the realization scores of the Life Science second and third grade course outcomes of the primary school teachers, while the professional seniority variable showed a significant difference.

Keywords: Life science, primary school teacher, outcome, realization status.

Fatma Demirtaş

 mgfatmademirtas38@hotmail.com

¹**Atıf/Citation:** Demirtaş, F. & Batmaz, O. (2025). Hayat bilgisi dersi kazanımlarının gerçekleşme durumları. *Temel Eğitim*, 7(27), 1-17. <https://doi.org/10.52105/temelegitim.1494611>

Giriş

İlkokulun ilk üç sınıfının odak noktası olan Hayat Bilgisi dersinin, ilkokula yeni başlayan öğrenciler için önemli bir ders olduğu düşünülmektedir. Çünkü öğrencilerin yaşadığı toplumun kültürünü bilmesine ve yakın çevrelerinden olaylar ile gerçekler hakkında bilgi almasına ve öğrenmesine yardımcı olmaktadır (Atik ve Aykaç, 2019). Hayat Bilgisi dersi, çocukların çevrelerini tanımalarına; bilgi, beceri ve değerleri içselleştirmelerine olanak tanıyan, yaşamın tüm gerçeklerini içermekte ve ilkokul öğretim programlarında yer almaktadır (Çelik, 2020). Bu ders, çocuğun sosyal ve kültürel çevreyi keşfedebilmesi, çocuğun çevresi ve çevre sorunları hakkında doğru ve sağlam bilgilerin yanı sıra iyi alışkanlıklar ve çevreye uyum için gerekli becerileri öğreten bir derstir (Binbaşoğlu, 2003). Hayat Bilgisi dersi, doğal ve toplumsal gerçeklikle kanıta dayalı bağlantı kurma süreci ile bu süreç sonunda kazanılan dirik bilgilerdir (Sönmez, 2005). Ayrıca bu ders, çocukların iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel davranışları öğrenmelerine ve çevrelerine etkili bir şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olan bir derstir (Tay, 2007). Hayat bilgisi dersiyle ilgili yapılan birçok tanımın ortak noktası Devenci (2008) tarafından belirtilmiş ve ilkokulun ilk üç sınıfında yer alan, çocuğun çevreye uyumunu kolaylaştıran, çocuğa bilginin yanında olumlu tutum, iyi anlayış ve davranışlar kazanmasını sağlayan ders şeklinde açıklanmıştır. Geçmişten günümüze Hayat Bilgisi dersinin, “okul hayatın kendisidir” ilkesine göre öğrencilerin ortamlarını ve yaşam alanlarını kapsayan bir ders olduğu vurgulanmaktadır (Aykaç, 2011). Gelişen dünyada eğitimde bireysel nitelikler ortaya çıkmıştır. Bilgi ve eğitimin öneminin arttığı günümüzde Hayat Bilgisi dersi, bireyin değişen toplumdaki hayata hazırlanmasını ve çağın gereklerine uygun davranmasını sağlamaktadır (Belet, 1999).

Çağın bireylerden en önemli beklentilerinden biri, bireylerin hayata uyum sağlamasını kolaylaştıracak becerilere sahip olmalarıdır. İlkokul döneminde yer alan dersler arasında öğrencilerin hayata hazırlanmalarında ve temel yaşam becerilerini kazanmalarında Hayat Bilgisi dersinin ayrı bir yeri bulunmaktadır (Batmaz, 2022). Ayrıca değişen ve gelişen bir dünyada bireylerin hayatlarından kesitlerin olduğu derslerin eğitim sistemi içerisinde bulunması son derece önem taşımaktadır. Böylece öğrenciler hayatla yakından ilişkisi olan olaylar hakkında bilgi sahibi olarak olayları gözlemleyebilme, yaşayabilme ve olayların üzerinde tartışabilme imkânı bulunmaktadır. Dolayısıyla çocukların günlük hayatlarıyla eğitimin temellerinin atıldığı ilkokul dönemindeki bu derslerin niteliği önem arz etmektedir (Ütkür, 2018). Hayat Bilgisi dersi, öğrencilerin temel beceriler edinmelerine, olumlu kişisel nitelikler geliştirmelerine, temel değerleri kazanmalarına ve günlük yaşamla ilgili bilgiler edinmelerine yardımcı olmaktadır.

2023 Hayat bilgisi dersi öğretim programının asıl amacının “temel yaşam becerilerine sahip, kendini tanıyan, sağlıklı ve güvenli bir yaşam süren, yaşadığı toplumun değerlerini özümseyen, doğaya ve çevreye duyarlı, araştıran, üreten ve ülkesini seven bireyler yetiştirmektir.” olduğu programda belirtilmiştir. Ayrıca programın amacı doğrultusunda değerler, beceriler ve kazanımlara yer verilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2023). Programın amaçlarına ulaşılabilmesi için bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazanımlar aracılığıyla değerlendirilmesi önemli görülmektedir. Ayrıca program amaçları doğrultusunda öğrencilere kazandırılması

düşünülen özelliklerin, bilgilerin, becerilerin, tutumların ve değerlerin günümüzde kazanım kavramıyla ifade edildiği görülmektedir. Karacaoğlu (2018) kazanımların doğru bir şekilde ifade edilmesi, belli ölçütler doğrultusunda hazırlanması ve gereksinimlere göre belirlenmesi, programın doğru bir temellendirmeyle oluşmasına katkı sunacağını belirtmektedir. Türkiye’de önceki programlarda (1926, 1936, 1948, 1968, 1998) yer alan “hedef”, “amaç”, “hedef davranış”, “davranışsal amaç” kavramlarının yeni programlarda (2005/2009, 2015, 2018, 2023) “kazanım” ifadesiyle belirtildiği, öğrenciye kazandırılmak istenen durumların sadece davranış olmadığı ayrıca bilgi, beceri, değer, tutum, anlayış ve özellik de kazandırılması gerektiği vurgulanmaktadır (Karacaoğlu, 2020). Şimşek (2010) kazanımı, öğrencinin öğrenme-öğretme sürecinde kazanması istenen bilgi, beceri ve değerlerin tamamı şeklinde belirtmektedir. MEB (2005) öğretim programında ise kazanım, “öğrenme sürecinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar sayesinde öğrencide görülmesi beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerler” şeklinde tanımlanmaktadır. Programın içeriği, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme aşamalarının belirlenmesinde programın en kritik ögesi olan kazanımların incelenmesi, programa özel bir çerçeve ve süreklilik kazandırmaktadır (Yıldırım, 2022; Anderson ve Krathwohl, 2001). Kazanımların gerçekleşme durumlarının öğretmenler tarafından tespit edilmesi programın işlevselliği açısından önemli görülmektedir. Hayat Bilgisi dersi, 1926 yılından itibaren hazırlanan tüm programlarında (1936, 1948, 1968, 1998, 2005, 2015, 2018) Hayat Bilgisi dersi öğretim programı olarak yer almıştır. Ayrıca 2018 Hayat Bilgisi dersi öğretim programındaki kazanım açıklamaları, forma sayıları gibi yapılan birkaç değişiklikle birlikte 2023 Hayat Bilgisi dersi öğretim programı uygulamaya konulmuştur. 2023 Hayat Bilgisi dersi öğretim programında birinci sınıf düzeyinde 53, ikinci sınıf düzeyinde 50 ve üçüncü sınıf düzeyinde 45 kazanım olmak üzere 148 kazanım bulunmaktadır. Hayat Bilgisi dersi kazanımlarının hem günlük hayatla bağlantı kurması hem de öğrencinin hayatına yön vermesi, öğrencinin kendisini tanımaya imkân tanınması açısından önemli olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ikinci ve üçüncü sınıftaki Hayat Bilgisi dersi kazanımlarının gerçekleşme durumlarının öğretmenler tarafından belirlenmesi, kazanımların işlevselliği ve güncelliği açısından önemlidir. Alanyazında matematik dersi öğretim programı (Şahan, 2008), beden eğitimi dersi öğretim programı (Dalaman, 2010), oyun ve fiziki etkinlikler dersi (Temel ve Kangalgil, 2021), müzik dersi öğretim programı (Cüceoğlu-Önder ve Yıldız, 2017) kazanımlarının gerçekleşme düzeyine yönelik yapılan çalışmalar yer almaktadır. Hayat Bilgisi dersi kazanımlarının değerlendirilmesine yönelik yapılan çalışmalara (Aydemir, Karalı ve Çelik, 2018; Yıldırım, 2021; Türkes, 2008; Şeref, 2008) bakıldığında ise hem ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının birlikte ele alındığı bir çalışmaya hem de yeni programındaki kazanımlara yönelik yapılan bir çalışmaya rastlanılmamış olması çalışmanın özgün değerini ortaya koymaktadır. Bu çalışmayla 2023 Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme durumlarının öğretmen görüşlerine göre bir bütün olarak ele alınmasının alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışma, Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme durumlarının öğretmen görüşleri açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 2023 Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme durumu nedir?
- 2023 Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan kazanımlarının gerçekleşme durumu öğretmenlerin cinsiyetine, eğitim durumuna, mesleki kıdemine ve okulun bulunduğu yerleşim yerine göre değişmekte midir?

Yöntem

Araştırma deseni

2023 Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme durumunun öğretmen görüşleri açısından incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışma betimsel tarama modelinde yürütülen bir çalışmadır. Geçmişte veya halen var olan bir durumun olduğu gibi betimlenmesini amaçlayan tarama modelinde, araştırmaya konu olan birey, olay veya nesne, kendi koşullarıyla birlikte olduğu şekliyle tanımlanmaktadır (Karasar, 2009). Bu çalışmada da öğretmenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarına yönelik görüşleri alınarak kazanımların gerçekleşme durumları belirlenmiştir. Hayat Bilgisi dersi kazanımlarının üst sınıf düzeylerine doğru daha kapsayıcı ve kapsamlı olduğu düşünüldüğünden birinci sınıf kazanımları çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Katılımcılar

Çalışmanın evrenini, Yozgat ilinde yer alan ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem ise, evrenden ölçüt örnekleme tekniğiyle belirlenen ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 155 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Ölçüt örnekleme, araştırmacı tarafından oluşturabilen veya önceden belirlenebilen bir dizi kriterlerin karşılandığı durumların çalışılması olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada da hem ikinci hem de üçüncü sınıfı en az bir kez okutan öğretmenlerin çalışmaya dâhil edilmesi ölçüt olarak belirlenmiştir. Örneklem ait bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1 Örneklem Ait Bilgiler

		Frekans (f)
Cinsiyet	Kadın	71
	Erkek	84
Eğitim Durumu	Lisans	121
	Yüksek lisans	34
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	36
	6-10 yıl	41
	11-15 yıl	34
	16 yıl ve üzeri	44
Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri	İl merkezi	50
	İlçe merkezi	50
	Köy	55

Tablo 1’e göre, çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin; 71’i kadın, 84’ü erkek olup öğretmenlerin 121’i lisans ve 34’ü de yüksek lisans eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin; 36’sı 1-5 yıl, 41’i 6-10 yıl, 34’ü 11-15 yıl ve 44’ü 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptir. Çalışmaya katılan bu öğretmenlerin; 50’si il merkezinde, 50’si ilçe merkezinde ve 55’i de köyde bulunan okullarda görev yapmaktadır.

Veri Toplama Aracı

2023 Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme durumunun öğretmen görüşleri açısından incelenmesi amacıyla araştırmacılar tarafından kazanım gerçekleşme durumu anketi hazırlanmıştır. Bu anket dördümlü likert tipinde (Gerçekleşmedi, Kısmen Gerçekleşti, Gerçekleşti, Tamamen Gerçekleşti) bir anket olup ankette 50 ikinci ve 43 üçüncü sınıf olmak üzere toplam 93 kazanım yer almaktadır. Ankette yer alan kazanımlar 2023 Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarından oluşmaktadır. Anket için uzman (sınıf eğitimi alanından iki öğretim üyesi) görüşleri alınmış olup bu görüşler doğrultusunda anketin dördümlü likert olması kararlaştırılmış ve ankete son hali verilmiştir. Son hali verilen anket ile örneklem dışındaki dört ikinci ve beş üçüncü sınıf öğretmeniyle ön uygulama yapılmıştır. Bu uygulama sürecinde öğretmenler tarafından anketle ilgili herhangi bir dönüt ve düzeltme yapılması istenmemiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma kapsamındaki veriler toplanmadan önce izinler (Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu 23.11.2023 tarihli ve 08/17 kararıyla) alınmış olup bu veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen kazanım gerçekleşme durumu anketiyle toplanmıştır. Anketin uygulanacağı okullarda öncelikle okul yöneticileri ile görüşülmüş ve çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra öğretmenlere çalışmayla ilgili bilgiler verilmiş ve gönüllü öğretmenlerle çalışma yürütülmüştür. Örneklem grubunda belirlenen ölçüt doğrultusunda 155 sınıf öğretmenin çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmesinden ve verilerin de doyum noktasına ulaştığı düşünüldüğünden 155 sınıf öğretmeninden elde edilen verilerle çalışmanın verileri analiz edilmiştir. Çalışmanın güvenilirliği için veri toplama aracı olan kazanım gerçekleşme durumu anketinin iç tutarlılık katsayısına bakılmıştır. İç tutarlılık; ölçme aracında yer alan maddelerin, kavramsal yapıyı tutarlı bir şekilde ölçüp ölçmediğinin tespit edilmesidir (Şencan, 2005). Anketin iç tutarlılık katsayısının belirlenmesi için Cronbach Alfa (α) değerine bakılmış ve anketin tamamında bu değer .98 olduğu ortaya çıkmıştır. Verilerin analiz sürecinde ise betimsel istatistik kullanılmıştır. Bu istatistik, belirli bir veri kümesinin tanımlanması, özetlenmesi veya anlamlandırılması olarak belirtilmektedir (Johnson ve Christensen, 2014). Böylece çalışma kapsamında kazanımların gerçekleşme durumlarının analizinde betimsel istatistiklerin yanında verilerin normal dağılım olduğu tespit edilmiş ve t-testi ile ANOVA testlerinden de yararlanılmıştır. Anketin aralıkları belirlenirken “puan aralığı = (en yüksek değer-en küçük değer)/seçenek sayısı” formülü kullanılmış, aralık değeri 0.75 olarak hesaplanmış ve aralıklar “Gerçekleşmedi: 1.00-1.75, Kısmen Gerçekleşti: 1.76-2.50, Gerçekleşti: 2.51-3.25 ve Tamamen Gerçekleşti: 3.26-4.00” şeklinde belirlenmiştir.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde 2023 Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme durumunun öğretmen

görüşleri açısından incelenmesi amacıyla toplanan verilerin analiz edilmesiyle ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarına ait bulgulara Tablo 2 ve 3'te yer verilmiştir.

Tablo 2 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Yer Alan İkinci Sınıf Kazanımlarının Gerçekleşme Puanlarına Ait Bilgiler

Kazanımlar	\bar{X}	S	Durum
"HB.2.1.1. Kendini farklı özellikleriyle tanıtır."	3.1677	.69150	G
"HB.2.1.2. Bireysel farklılıklara saygı duyar."	3.1935	.69410	G
"HB.2.1.3. Ders araç ve gereçlerini günlük ders programına göre hazırlar."	3.2387	.69398	G
"HB.2.1.4. Sınıfla ilgili konularda karar alma süreçlerine katılır."	3.1097	.75221	G
"HB.2.1.5. Okulunun yakın çevresini tanıtır."	3.2903	.66418	TG
"HB.2.1.6. Okul kaynaklarını ve eşyalarını kullanırken özen gösterir."	3.1548	.72203	G
"HB.2.1.7. Sınıfta ve okulda yapılan etkinliklerde grupla çalışma kurallarına uyar."	3.1290	.69981	G
"HB.2.1.8. Okulda iletişim kurarken kendini anlaşılır ve açık bir dille ifade eder."	3.1677	.70083	G
"HB.2.1.9. Okulda iletişim kurarken dinleme kurallarına uyar."	3.0000	.70250	G
"HB.2.1.10. Okulda arkadaşlarıyla oyun oynarken kurallara uyar."	3.1677	.67246	G
"HB.2.1.11. Okulda parasını ihtiyaçları doğrultusunda bilinçli bir şekilde harcar."	2.8968	.80723	G
"HB.2.2.1. Yakın akrabalarını tanıtır."	3.2710	.66752	TG
"HB.2.2.2. Akrabalık ilişkilerinin önemini kavrar."	3.2258	.68895	G
"HB.2.2.3. Yaşadığı evin adresini bilir."	3.1806	.74268	G
"HB.2.2.4. Evde, üzerine düşen görev ve sorumluluklarını fark eder."	3.1548	.77411	G
"HB.2.2.5. Aile içi karar alma süreçlerine katılır."	2.9032	.88841	G
"HB.2.2.6. Evdeki kaynakları tasarruflu kullanmanın aile bütçesine katkılarını araştırır."	2.9871	.81374	G
"HB.2.2.7. Yakın çevresindeki yardıma ihtiyaç duyan insanlara karşı duyarlı olur."	3.0774	.76901	G
"HB.2.2.8. Gün içerisinde planladığı işleri uygular."	2.9097	.82468	G
"HB.2.2.9. İstek ve ihtiyaçlarını öncelik sırasına göre listeler."	2.9677	.81718	G
"HB.2.3.1. Sağlıklı büyüme ve gelişme ile kişisel bakım, spor, uyku ve beslenme arasındaki ilişkiyi fark eder."	3.0710	.73068	G
"HB.2.3.2. Dengeli beslenmeye uygun öğün listesi hazırlar."	2.9548	.78411	G
"HB.2.3.3. Yemek yerken görgü kurallarına uyar."	3.0903	.78432	G
"HB.2.3.4. Sağlıklı bir yaşam için temizliğin gerekliliğini açıklar."	3.2452	.67749	G
"HB.2.3.5. Sağlıkla ilgili hizmet veren kurumları ve meslekleri tanıtır."	3.1806	.66909	G
"HB.2.3.6. Mevsimine uygun meyve ve sebze tüketiminin insan sağlığına etkilerini fark eder."	3.1871	.70053	G
"HB.2.3.7. Mevsim şartlarına uygun kıyafet seçer."	3.2710	.71450	TG
"HB.2.4.1. Ulaşım türlerini ve araçlarını sınıflandırır."	3.1548	.66588	G
"HB.2.4.2. Ulaşım araçlarıyla yolculuk yaparken güvenlik kurallarına uyar."	3.2065	.72700	G
"HB.2.4.3. Trafikte yardıma ihtiyaç duyan bireylere yardımcı olur."	3.2000	.73325	G
"HB.2.4.4. Acil durumlarda yardım alabileceği kurumları ve kişileri bilir."	3.1161	.77254	G
"HB.2.4.5. Teknolojik araç ve gereçlerin güvenli bir şekilde kullanımı konusunda duyarlı olur."	2.9935	.77708	G
"HB.2.4.6. Oyun alanlarındaki araçları güvenli bir şekilde kullanır."	3.1032	.79914	G
"HB.2.5.1. Harita ve küre üzerinde ülkesini, başkentini ve yaşadığı yeri gösterir."	3.0452	.80050	G
"HB.2.5.2. Türk bayrağının ve İstiklâl Marşı'nın vatani ve milleti için önemini fark eder."	3.1355	.78192	G
"HB.2.5.3. Atatürk'ün çocukluğunu araştırır."	3.2000	.75936	G
"HB.2.5.4. Millî gün ve bayramların önemini kavrar."	3.1806	.72498	G

“HB.2.5.4. Millî gün ve bayramların önemini kavrar.”	3.1226	.78406	G
“HB.2.5.6. Yakın çevresindeki kültürel miras öğelerini araştırır.”	2.9484	.88121	G
“HB.2.5.7. Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki insanların yaşam şekillerine ve alışkanlıklarına saygı duyar.”	2.9355	.84267	G
“HB.2.5.8. Yakın çevresinde yapılan üretim faaliyetlerini gözlemler.”	2.9161	.86756	G
“HB.2.6.1. Bitki ve hayvanların yaşaması için gerekli olan şartları karşılaştırır.”	3.0452	.81656	G
“HB.2.6.1. Bitki ve hayvanların yaşaması için gerekli olan şartları karşılaştırır.”	3.0194	.79341	G
“HB.2.6.3. Yakın çevresindeki doğal unsurların insan yaşamına etkisine örnekler verir.”	3.0516	.79604	G
“HB.2.6.4. Tüketilen maddelerin geri dönüşümüne katkıda bulunur.”	3.1161	.75554	G
“HB.2.6.5. Doğa olaylarını tanıtır.”	3.2516	.69873	G
“HB.2.6.6. Doğal afetlere örnekler verir.”	3.2903	.70220	TG
“HB.2.6.7. Doğa olayları ve doğal afetlere karşı alınabilecek önlemleri açıklar.”	3.1161	.82929	G
“HB.2.6.8. Güneş’i gözlemleyerek yönleri gösterir.”	2.9355	.90222	G
“HB.2.6.9. Dünya’nın şekli ve hareketlerinin insan yaşamına etkilerini araştırır.”	2.8774	.83227	G

G: Gerçekleşti

TG: Tamamen Gerçekleşti

Tablo 2’ye göre Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci sınıf kazanımlarının gerçekleşme durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde, ikinci sınıfta yer alan 50 kazanımdan 46’sının “Gerçekleşti”, dördünün ise “Tamamen Gerçekleşti” durumunda olduğu görülmüştür. En yüksek ortalama puana ($\bar{x}=3.2903$) sahip “HB.2.1.5. Okulunun yakın çevresini tanıtır.” ile “HB.2.6.6. Doğal afetlere örnekler verir.” kazanımları olduğu ortaya çıkmıştır. En düşük ortalama puana ($\bar{x}=2.8774$) sahip kazanımın ise “HB.2.6.9. Dünya’nın şekli ve hareketlerinin insan yaşamına etkilerini araştırır.” kazanımını olduğu görülmüştür.

Tablo 3 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Yer Alan Üçüncü Sınıf Kazanımlarının Gerçekleşme Puanlarına Ait Bilgiler

Kazanımlar	\bar{X}	S	Durum
“HB.3.1.1. Güçlü yönlerini ve güçlendirilmesi gereken yönlerini fark eder.”	2.9419	.85462	G
“HB.3.1.2. Davranışlarının kendisini ve arkadaşlarını nasıl etkilediğini fark eder.”	3.0710	.80671	G
“HB.3.1.3. Arkadaşlarının davranışlarının kendisini nasıl etkilediğini fark eder.”	3.1032	.79097	G
“HB.3.1.4. Arkadaşlık sürecinde dikkat edilmesi gereken hususları kavrar.”	3.0903	.75048	G
“HB.3.1.5. Sınıfının ve okulunun krokisini çizer.”	2.9484	.84357	G
“HB.3.1.6. Okulunun bireysel ve toplumsal katkılarının fark eder.”	3.0323	.78475	G
“HB.3.1.7. Okuldaki sosyal yardımlaşma ve dayanışmayla ilgili çalışmalara katılmaya istekli olur.”	3.0710	.73951	G
“HB.3.1.8. Okula ilişkin istek ve ihtiyaçlarını okul ortamında demokratik yollarla ifade eder.”	3.0452	.82448	G
“HB.3.1.9. Okul kaynaklarının etkili ve verimli kullanımına yönelik özgün önerilerde bulunur.”	2.9935	.78539	G
“HB.3.1.10. İlgi duyduğu meslekleri ve özelliklerini araştırır.”	3.1419	.81733	G
“HB.3.2.1. Aile büyüklerinin çocukluk dönemlerinin özellikleri ile kendi çocukluk döneminin özelliklerini karşılaştırır.”	3.0774	.80207	G
“HB.3.2.2. Komşuluk ilişkilerinin ailesi ve kendisi açısından önemine örnekler verir.”	3.0903	.84028	G
“HB.3.2.3. Evinin bulunduğu yerin krokisini çizer.”	2.9742	.82924	G
“HB.3.2.4. Evde üzerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirir.”	3.1290	.73599	G

“HB.3.2.5. Evde kullanılan alet ve teknolojik ürünlerin hayatımıza olan katkılarına örnekler verir.”	3.1548	.73980	G
“HB.3.2.6. Evdeki kaynakların etkili ve verimli kullanımına yönelik özgün önerilerde bulunur.”	3.1226	.74149	G
“HB.3.2.7. Planlı olmanın kişisel yaşamına olan katkılarına örnekler verir.”	3.0387	.76348	G
“HB.3.2.8. İstek ve ihtiyaçlarını karşılarken kendisinin ve ailesinin bütçesini korumaya özen gösterir.”	3.0452	.76737	G
“HB.3.3.1. Kişisel bakımını yaparken kaynakları verimli kullanır.”	3.0710	.78219	G
“HB.3.3.2. Yiyecek ve içecekler satın alınırken bilinçli tüketici davranışları gösterir.”	3.0968	.77940	G
“HB.3.3.3. Sağlığını korumak için mevsimlere özgü yiyeceklerle beslenir.”	3.0968	.78768	G
“HB.3.3.4. Sağlığını korumak için yeterli ve dengeli beslenir.”	3.1097	.81039	G
“HB.3.3.5. Kendisinin ve toplumun sağlığını korumak için ortak kullanım alanlarında temizlik ve hijyen kurallarına uyar.”	3.1226	.75881	G
“HB.3.4.1. Trafik işaretleri ve işaret levhalarını tanıtır.”	3.0710	.79044	G
“HB.3.4.2. Trafikte kurallara uymanın gerekliliğine örnekler verir.”	3.1548	.75715	G
“HB.3.4.3. Yakın çevresinde meydana gelebilecek kazaları önlemek için alınması gereken tedbirleri açıklar.”	3.0774	.81013	G
“HB.3.4.4. Acil bir durumda ne yapacağını ve kimlerden yardım isteyebileceğini açıklar.”	3.1548	.72203	G
“HB.3.4.5. Güvenliğini tehdit eden bir kişi olduğunda ne yapacağını ve kimlerden yardım isteyebileceğini açıklar.”	3.1484	.78784	G
“HB.3.4.6. Günlük yaşamında güvenliğini tehdit edecek bir durumla karşılaştığında neler yapabileceğine örnekler verir.”	3.0839	.79736	G
“HB.3.4.7. Oyun alanlarındaki araçları güvenli bir şekilde kullanır.”	3.1290	.74476	G
“HB.3.5.1. Yakın çevresinde bulunan yönetim birimlerini ve yöneticilerini tanıtır.”	2.9742	.82137	G
“HB.3.5.2. Ülkemizin yönetim şeklini açıklar.”	3.0645	.81126	G
“HB.3.5.3. Yakın çevresinde yer alan tarihi, doğal ve turistik yerlerin özelliklerini tanıtır.”	2.9677	.83292	G
“HB.3.5.4. Ülkesinin gelişmesi ile kendi görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi arasında ilişki kurar.”	3.0129	.84506	G
“HB.3.5.5. Ortak kullanım alanlarını ve araçlarını korur.”	3.0581	.78326	G
“HB.3.5.6. Millî birlik ve beraberliğin toplum hayatına katkılarını araştırır.”	3.0129	.77281	G
“HB.3.5.7. Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki insanların sorunlarına yönelik sosyal sorumluluk projelerine katılır.”	3.0129	.82954	G
“HB.3.5.8. Atatürk’ün kişilik özelliklerini araştırır.”	3.0452	.83232	G
“HB.3.5.9. Yaptığı çalışmalarla ülkemize katkıda bulunmuş kişileri araştırır.”	2.9742	.79730	G
“HB.3.6.1. İnsan yaşamı açısından bitki ve hayvanların önemini kavrar.”	3.0774	.79393	G
“HB.3.6.2. Meyve ve sebzelerin yetişme koşullarını araştırır.”	3.0581	.79966	G
“HB.3.6.3. Doğadan yararlanarak yönleri bulur.”	3.0581	.86218	G
“HB.3.6.4. İnsanların doğal unsurlar üzerindeki etkisine yakın çevresinden örnekler verir.”	2.9935	.80982	G
“HB.3.6.5. Doğa ve çevreyi koruma konusunda sorumluluk alır.”	3.1226	.74149	G
“HB.3.6.6. Geri dönüşümün kendisine ve yaşadığı çevreye olan katkısına örnekler verir.”	3.1677	.76293	G

G: Gerçekleşti

Tablo 3’e göre Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme durumlarına ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde, 45 kazanımdan tamamının “Gerçekleşti” durumunda olduğu görülmüştür. En yüksek ortalama puana ($\bar{x}=3.1677$) sahip kazanımın “HB.3.6.6. Geri dönüşümün kendisine ve yaşadığı çevreye olan katkısına örnekler verir.” kazanımı olduğu ortaya çıkmıştır. En düşük ortalama puana ($\bar{x}=2.9419$) sahip kazanımın ise

“HB.3.1.1. Güçlü yönlerini ve güçlendirilmesi gereken yönlerini fark eder.” kazanımı olduğu görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarına ilişkin bulgulara Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4 Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Yer Alan İkinci ve Üçüncü Sınıf Kazanımlarının Gerçekleşme Puanlarına Ait t-Testi Sonuçları

Sınıf Düzeyi	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	p
İkinci sınıf	Kadın	71	3.13	.50	.776	.439
	Erkek	84	3.07	.52		
Üçüncü sınıf	Kadın	71	3.15	.58	1.781	.077
	Erkek	84	2.98	.60		

Tablo 4’e göre, sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşma durumlarını tespit etmek için t-testi yapılmıştır. Bu test sonuçlarına göre kazanımların gerçekleşme puanlarında cinsiyet değişkeninin anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı bulunmuştur ($t = .776 p > .05$; $t = 1.781 p > .05$).

Sınıf öğretmenlerinin eğitim durumu değişkenine göre Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarına ilişkin bulgulara Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5 Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Yer Alan İki ve Üçüncü Sınıf Kazanımlarının Gerçekleşme Puanlarına Ait t-Testi Sonuçları

Sınıf Düzeyi	Eğitim Durumu	N	\bar{X}	S	t	p
İkinci sınıf	Lisans	121	3.07	.48	-1.186	.241
	Yüksek Lisans	34	3.20	.58		
Üçüncü sınıf	Lisans	121	3.03	.59	-1.112	.268
	Yüksek Lisans	34	3.16	.64		

Tablo 5’e göre, sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşma durumlarını tespit etmek için t-testi yapılmıştır. Bu test sonuçlarına göre kazanımların gerçekleşme puanlarında eğitim durumu değişkeninin anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı bulunmuştur ($t = -1.186 p > .05$; $t = -1.112 p > .05$).

Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarına ilişkin bulgulara Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6 Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Hayat Bilgisi İki ve Üçüncü Sınıf Kazanımlarının Gerçekleşme Puanlarına Ait ANOVA Sonuçları

Sınıf Düzeyi	Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	S	F	p	Anlamlı Fark
İkinci sınıf	1-5 yıl	36	3.35	.45	4.785	.003	A-D
	6-10 yıl	41	3.07	.55			
	11-15 yıl	34	3.08	.57			
	16 yıl ve üzeri	44	2.94	.38			
Üçüncü sınıf	1-5 yıl	36	3.35	.54	3.905	.010	A-B
	6-10 yıl	41	2.95	.68			A-D
	11-15 yıl	34	3.03	.65			

16 yıl ve üzeri	44	2.95	.45
A: 1-5 yıl	B: 6-10 yıl	C: 11-15 yıl	D: 16 yıl ve üzeri

Tablo 6'ya göre, sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarının mesleki kıdem değişkenine göre farklılaşma durumlarını tespit etmek için ANOVA testi yapılmıştır. Test sonucunda Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarında mesleki kıdem değişkeninin anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($F= 4.785$ $p< .05$; $F= 3.905$ $p< .05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testinden yararlanılmıştır. Bu test sonucunda Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarında anlamlı farkın mesleki kıdem değişkenine göre 1-5 yıl ile 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanlar arasında 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenler lehine olduğu görülmüştür. Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarında anlamlı farkın mesleki kıdem değişkenine göre 1-5 yıl ile 6-10 yıl ve 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanlar arasında 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenler lehine olduğu görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin okulun bulunduğu yerleşim yerine göre Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarına ilişkin bulgulara Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7 Sınıf Öğretmenlerinin Okulun Bulunduğu Yerleşim Yerine Göre Hayat Bilgisi İki ve Üçüncü Sınıf Kazanımlarının Gerçekleşme Puanlarına Ait ANOVA Sonuçları

Sınıf Düzeyi	Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri	N	\bar{X}	S	F	p	Anlamlı Fark
İkinci sınıf	İl merkezi	50	2.98	.37	1.858	.160	-
	İlçe merkezi	50	3.14	.61			
	Köy	55	3.16	.51			
Üçüncü sınıf	İl merkezi	50	2.96	.43	1.162	.316	-
	İlçe merkezi	50	3.10	.74			
	Köy	55	3.12	.58			

Tablo 7'ye göre, sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarının okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre farklılaşma durumlarını tespit etmek için ANOVA testi yapılmıştır. Test sonucunda Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarında okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkeninin anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($F= .160$ $p> .05$; $F= .316$ $p> .05$).

Tartışma ve Sonuç

Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci sınıf kazanımlarının büyük bir çoğunluğunun gerçekleşti, az bir kısmının ise tamamen gerçekleşti olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En yüksek ortalama puana sahip “Okulunun yakın çevresini tanıtır.” ile “Doğal afetlere örnekler verir.” kazanımları olduğu ortaya çıkmıştır. En düşük ortalama puana sahip kazanımın ise “Dünya'nın şekli ve hareketlerinin insan yaşamına etkilerini araştırır.” kazanımı olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci sınıf kazanımlarının öğrenciler tarafından kazanıldığı söylenebilir.

Aydemir, Karalı ve Çelik (2018) tarafından yapılan çalışmada ikinci sınıf kazanımlarının gerçekleşme düzeylerinin gerçekleşti şeklinde olduğu bulunmuştur. Ancak bu çalışmada en yüksek ortalama puana sahip doğal afetlerle ilgili kazanımın Çelik'in (2018) çalışmasında en az ortalamaya sahip kazanımlardan biri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu duruma ders materyallerinin içerik sunumundaki farklılıklar ile ders kazanımı ve dersin işleyişinden kaynaklı farklılıkların etkili olduğu söylenebilir. Yıldırım (2021) tarafından yapılan çalışmada Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme düzeylerinin büyük çoğunlukla orta ve yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şeref'in (2008) çalışmasında da öğretmenlerin, Hayat Bilgisi dersi öğretim programı kazanımlarının gerçekleşme düzeyinin katılıyorum düzeyinde olduğu belirtilmiştir.

Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan üçüncü sınıf kazanımlarının tamamının gerçekleşti durumunda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En yüksek ortalama puana sahip kazanımın "Geri dönüşümün kendisine ve yaşadığı çevreye olan katkısına örnekler verir." kazanımı olduğu ortaya çıkmıştır. En düşük ortalama puana sahip kazanımın ise "Güçlü yönlerini ve güçlendirilmesi gereken yönlerini fark eder." kazanımı olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan üçüncü sınıf kazanımlarının öğrenciler tarafından kazanıldığı söylenebilir. Bayram'ın (2005) çalışmasında amaçların gerçekleşme düzeyinin çok düzeyinde, Polat, Tanrıverdi ve Apak (2005) çalışmalarında da programda yer alan üçüncü sınıf kazanımlarının öğretmenler tarafından büyük oranda gerçekleşebilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uğur'un (2006) yapmış olduğu çalışmada beceri ve kazanım ile kişisel nitelikler, değerler ve ara disiplinler de gerçekleştirilebilir sonucuna ulaşılmıştır. Yıldız-Selbi'nin (2019) kazanımların gerçekleştirilebilirliği ile ilgili çalışmasında ise "Program, bireyin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yönden bir bütün olarak gelişimini hedeflemektedir ve programın kazanımları, öğrencilere toplumsal, kültürel, milli ve manevi değerleri kazandırabilecek nitelikte hazırlanmıştır" sonucuna ulaşılmıştır. Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme durumlarının yüksek olmasında öğrencilerin okul öncesi dönemden itibaren Hayat Bilgisi dersi kazanımlarıyla karşı karşıya kalmalarının etkisinin olduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarında cinsiyet ve eğitim durumu değişkenlerinin anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çakır'ın (2007) çalışmasında öğretmenlerin cinsiyet ve eğitim durumu değişkenlerinin kazanımların gerçekleşme düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Demir (2007), Gömleksiz ve Bulut (2007), Uğur (2006), Gülenler (2010), Narman (2011), Alak ve Nalçacı (2012) tarafından yapılan çalışmalarda ise öğretmenlerin kazanımlara yönelik görüşlerinde cinsiyet değişkeninin anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı sonucuna varılmıştır. Ancak Aydemir, Karalı ve Çelik (2018) tarafından yapılan çalışmada "Gökyüzünü gözlemler ve gözlemediği gök cisimlerini listeler.", "Farklı ülkelerde, doğal afetlere karşı alınan önlemlerle ülkemizde alınan önlemleri karşılaştırır." ve "Canlıların hayatta kalabilmeleri için nelere ihtiyaçları olduğunu araştırır." kazanımlarında cinsiyet değişkeninin anlamlı farklılık gösterdiği ve bunun da kadın

öğretmenler lehine olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca Belet'in (1999) çalışmasında kadın öğretmenlerin programa yönelik görüşlerinin erkek öğretmenlere göre daha olumlu olduğunu saptanmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarında mesleki kıdem değişkeninin anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farkın Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci sınıf kazanımlarında 1-5 yıl ile 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanlar arasında 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenler lehine olduğu görülmüştür. Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan üçüncü sınıf kazanımlarında ise anlamlı farkın 1-5 yıl ile 6-10 yıl ve 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanlar arasında 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenler lehine olduğu görülmüştür. Kılıncı (2010), Kalafatçı (2017), Barlas (2015), Narman (2011), Yıldız (2009), Gülençer (2010) ile Aydemir, Karalı ve Çelik'in (2018), yapmış olduğu çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin programın öğelerine ilişkin verdikleri yanıtlar ile mesleki kıdem değişkeninin anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Yılmaz (2020), Karabörk (2020), Türkyılmaz (2011), Gömleksiz ve Bulut (2007), Demir (2007), Uğur (2006), Alak ve Nalçacı (2012) çalışmalarında mesleki kıdem değişkeninin anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çakır'ın (2007) çalışmasında da mesleki kıdem değişkeninde anlamlı bir farklılık olmamakla birlikte 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin diğerlerine göre ortalama açısından biraz daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Bu çalışmanın sonucu doğrultusunda mesleki kıdemi daha az olan öğretmenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarını daha kalıcı yöntem veya tekniklerle kazandırdıklarını düşünmeleri etkili olabilir. Ayrıca mesleki kıdemi fazla olan öğretmenlerin de diğer öğretmenlere göre edindikleri tecrübelerle birlikte öğrencilerin kazanımları gerçekleştirdiklerini düşünseler de davranışa dönüştürmediklerini düşünmeleri bu anlamlı farklılığın ortaya çıkmasını sağlamış olabilir.

Sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme puanlarında okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkeninin anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Çakır'ın (2007) yapmış olduğu çalışmaya bakıldığında okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkeninin anlamlı farklılıklar oluşturduğu sonucuna varılmıştır. İl ve İlçede görev yapan öğretmenlerin diğerlerine göre daha olumlu görüş bildirdikleri görülmüştür. Bu durumun da ekonomik, fiziksel ve sosyal şartların daha iyi olmasından kaynaklandığını belirtilmiştir. Aydemir, Karalı ve Çelik (2018) tarafından yapılan çalışmada da okulun bulunduğu yerin, kazanımların gerçekleşme durumlarında anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- İki ve üçüncü sınıfa ait ortalaması düşük olan kazanımların, gerçekleşme sebeplerinin ayrıntılı olarak belirlenebilmesine yönelik derinlemesine araştırmalar yapılabilir.
- Kazanımların yüksek düzeyde gerçekleştirilmesine katkı sağlayacak durumların belirlenmesine yönelik çalışmaların yapılması ve bu durumlarla ilgili

öğretmenlere kurslar ve hizmet içi eğitimlerin verilmesi sağlanabilir.

- Hayat Bilgisi dersi öğretim programının ikinci ve üçüncü sınıf kazanımları incelenmiş olup farklı derslere yönelik kazanımların gerçekleşme durumlarıyla ilgili çalışmalar yapılabilir.
- Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemi, Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan ikinci ve üçüncü sınıf kazanımlarının gerçekleşme durumlarına ilişkin güçlü ipuçları ortaya koymuştur. Bu ipuçlarının nedenlerini ortaya koyacak derinlemesine çalışmalar yapılabilir.
- Yozgat ilinde bulunan 155 sınıf öğretmeniyle sınırlı olan bu çalışma, Türkiye genelinde daha kapsamlı sınıf öğretmeni grubuyla yapılabilir.

Beyanlar

Etik Kurul İzin Bilgisi: Bu çalışma Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu 23.11.2023 tarihli ve 08/17 kararıyla alınan izinle yürütülmüştür.

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Yazar Katkısı: Makale yazarlarının çalışmada katkısı eşit orandadır.

Yayın Onayı: Bütün haklarını temel eğitim dergisine devrettiğimi onaylım. Makalede geçen ifade ve açıklamalar yazarlara aittir.

Bilgilendirilmiş Onam: Tüm katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Tüm katılımcılar ve aileleri çalışmanın amacı, veri toplama araçları ve yöntemi hakkında bilgilendirilmiştir. Katılımcılardan ve ailelerinden hem yazılı hem de sözlü katılım onayı alınmıştır. Tüm katılımcılar gönüllülük esasına göre çalışmaya dahil edilmiştir. Katılımcılar ve aileleri istedikleri zaman çalışmadan ayrılacaklarının farkındadır. Başvuru ve veri toplama süreci boyunca katılımcıların mahremiyetini ihlal edecek hiçbir davranış veya sözlü eylemde bulunulmamıştır. Veri işleme sırasında katılımcıların kimlikleri tamamen anonim tutulmuş ve katılımcıların mahremiyeti dikkate alınmıştır.

Finansman: Bu çalışmanın yürütülmesinde herhangi bir kurum veya kuruluşun fon kullanılmadı.

Kaynakça

- Anderson, L. W. ve Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of bloom's taxonomy of education objectives*. New York: AddisonWesley Lonman.inc.
- Atik, S. ve Aykaç, N. (2019). Hayat bilgisi öğretim programlarının değerlendirilmesi (1926-2018). *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(4), 708-722. <https://doi.org/10.24315/tred.520314>
- Aydemir, H., Karalı, Y. ve Çelik, Ö. (2018). Hayat Bilgisi 2. sınıf dersinde yer alan dün, bugün, yarın temasında geçen kazanımların gerçekleşme düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 2(1), 6-21.
- Aykaç, N. (2011). Hayat bilgisi dersi öğretim programında kullanılan yöntem ve tekniklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi Sinop ili örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 113-126.
- Barlas, B. (2015). *Hayat bilgisi dersi kazanımlarının ortak ve derse özgü becerileri kazandırmadaki etkililiğinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Batmaz, O. (2022). Sınıf öğretmenlerinin gözünden Hayat Bilgisi ders kitapları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(2), 342-367. <https://doi.org/10.37217/tebd.1047431>
- Bayram, H. (2005). 1998 Hayat bilgisi dersi programı ile 2004 hayat bilgisi dersi programının etkililiğine ilişkin öğretmen adayları görüşleri. *Eğitimde Yansımalar VIII: İlköğretim Programlarının Değerlendirilmesi Sempozyumu*, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Kayseri, 446-457,

- Teknisik Eğitim Araştırma Vakfı, Ankara
- Belet, D. (1999). *İlköğretim kurumlarında uygulanan Hayat Bilgisi programının değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Binbaşıoğlu, C. (2003). *Hayat Bilgisi öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Cüceoğlu-Önder, G. ve Yıldız, E. (2017). İlkokul 4. sınıf ve ortaokul 5. sınıf müzik dersi öğretim programında yer alan kazanımların gerçekleşme durumuna ilişkin ders öğretmenlerinin görüşleri (Çankırı ili örneği). *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 98-113.
- Çakır, G. (2007). *Yeni Hayat Bilgisi programında yer alan kazanımların önerilen etkinlikler çerçevesinde gerçekleştirilebilme düzeyinin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Çelik, Ö. (2020). Hayat Bilgisi dersinin amacı, kapsamı ve içeriği. V. Aktepe ve M. Gündüz (Ed.). *Kuramdan Uygulamaya Hayat Bilgisi Öğretimi* içinde (s. 2-19). Ankara: Pegem Akademi.
- Dalaman, O. (2010). *İlköğretim birinci kademe beden eğitimi dersi öğretim programı kazanımlarının gerçekleşme durumuna ilişkin öğretmen görüşleri* (Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Deveci, H. (2008). Hayat bilgisi dersinin tanımı, kapsamı ve ilköğretim programındaki yeri. Ş. Yaşar (Ed.), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi İçinde* (ss.1-19). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Gömlüksiz, M. N. ve Bulut, İ. (2007). Yeni hayat bilgisi dersi öğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*, 173, 67-88.
- Gülener, S. (2010). *Hayat Bilgisi dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Erzincan Üniversitesi, Erzincan.
- Johnson, B. ve Christensen, L. (2014). *Eğitim araştırmaları: nicel, nitel ve karma yaklaşımlar*. S.B. Demir. (Çev. Ed.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Kalafatçı, Ö. (2017). *Hayat bilgisi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Ordu Üniversitesi, Ordu.
- Karabörk, T. (2020). *İlkokul 1. Sınıf hayat bilgisi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2018). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2020). 2. sınıf Hayat Bilgisi kazanımlarının alanyazındaki ölçütlere göre incelenmesi ve düzeylerinin belirlenmesi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 34-62.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kılınc, M. (2010). *Hayat Bilgisi öğretim programı'nın etik bilinç geliştirme açısından öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- MEB (2005). *Hayat Bilgisi dersi öğretim programı (İlkokul 1, 2 ve 3. Sınıflar)*.
- MEB (2023). *Hayat Bilgisi dersi öğretim programı (İlkokul 1, 2 ve 3. Sınıflar)*.
- Narman, B. (2011). *İlköğretim hayat bilgisi ders programında yer alan duyuşsal kazanımların gelişim, program ve beceri açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Polat S. Tanrıverdi B. ve Apak Ö. (2005). Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan kazanımların gerçekleştirilebilirlik düzeyleri. *Eğitimde Yansımalar VIII: Yeni İlköğretim Programlarının Değerlendirilmesi Sempozyumu Kitabı*, Ankara: Teknisik Eğitim Araştırma Vakfı, Sim Matbaası, 440-445.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahan, H. H. (2008). Zenginleştirilmiş öğretim etkinliklerinin ilköğretim 3. sınıf matematik dersi öğretim programındaki kazanımların gerçekleşme düzeyine ve öğrencilerin akademik özgüven özelliklerine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 56(56), 607-632.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde geçerlilik ve güvenilirlik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şeref, A. (2008). *III. sınıf yeni hayat bilgisi dersi programı kazanımlarının gerçekleşme düzeyi* (Yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Şimşek, N. (2010). 2005 Hayat bilgisi öğretim programına önceki programlarla karşılaştırmalı bir bakış. N. Baydal. (Ed.). *Hayat Bilgisi Öğretimi içinde* (s. 49-63). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Tay, B. (2007). Öğrenme stratejilerinin hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi dersinde akademik başarıya etkisi. *Milli Eğitim*, 35(173), 89-104.
- Temel, A. ve Kangalgil, M. (2021). Oyun ve fiziki etkinlikler dersi öğretim programı kazanımlarının gerçekleşmesine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(229), 445-462.
- Türkeş, S. (2008). *İlköğretim 1. kademe 1-3 sınıf Hayat Bilgisi dersine yer alan okul heyecanı temasının kazanımlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri (Balıkesir İli Örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Türkyılmaz, A. (2011). *İlköğretim hayat bilgisi öğretim programının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Uğur, T. (2006). *2005 İlköğretim 1., 2. ve 3. sınıflar Hayat Bilgisi dersi öğretim programına ilişkin*

- öğretmen görüşleri (Uşak İli Örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Ütkür, N. (2018). Sınıf öğretmenleri adayları hayat bilgisi derslerinin öğretimine yönelik neler düşünüyor? *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 189-203. <https://doi.org/10.17679/inuefd.340146>
- Yaldız-Selbi, Y. (2019). *2018 Hayat bilgisi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Mersin ili örneği)* (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, G. (2021). Hayat Bilgisi dersi temel yaşam becerileri ve kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 168-184. <https://doi.org/10.53444/deubefd.874527>
- Yıldırım, G. (2022). 2015 ve 2018 Hayat Bilgisi öğretim program kazanımlarının taksonomik incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(233), 665-687. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.793390>
- Yıldız, Ş. S. (2009). *2005 Hayat bilgisi dersi öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Yılmaz, F. (2020). *2018 Hayat bilgisi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Düzce Üniversitesi, Düzce.

Extended Abstract

Background

The Life Sciences course, which is the focal point of the first three grades of primary school, is thought to be an important course for students who are just starting primary school. Because it helps students learn the culture of the society they live in and learn about events and facts from their immediate environment (Atik & Aykaç, 2019). One of the most important expectations of the age from individuals is that they have skills that will make it easier for individuals to adapt to life. Among the courses in the primary school period, the Life Sciences course has a special place in students' preparation for life and acquiring basic life skills (Batmaz, 2022). Values, skills and outcomes are included in the Life Sciences course curriculum in line with the purpose of the program (Ministry of National Education [MEB], 2023). Examining the outcomes, which are the most critical elements of the program in determining the content of the program, the learning-teaching process and evaluation stages, provides a special framework and continuity to the program (Yıldırım, 2022; Anderson & Krathwohl, 2001). It is considered important for the functionality of the program that teachers determine the realization status of the outcomes.

Purpose

This study was conducted to examine the realization status of the second and third grade outcomes in the Life Sciences course curriculum from the perspective of teachers' views.

Method

This study, which was conducted to examine the realization status of the second and third grade outcomes in the 2023 Life Sciences course curriculum in terms of teachers' opinions, is a study conducted in the descriptive scanning model. The universe of the study consists of classroom teachers working in primary schools in Yozgat province. The sample consists of 155 classroom teachers who were determined from the universe by the criterion sampling technique and volunteered to participate in the study. A survey on the realization status of the second and third grade outcomes in the 2023 Life Sciences course curriculum was prepared by the researchers in order to examine the realization status of the second and third grade outcomes in terms of teachers' opinions. The Cronbach Alpha (α) value was examined to determine the internal consistency coefficient of the survey and it was revealed that this value was 98 in the entire survey. Descriptive statistics were used in the data analysis process. In

addition to descriptive statistics, it was determined that the data had a normal distribution and t-test and ANOVA tests were also used.

Results

When the teachers' views on the realization status of the second-grade outcomes in the Life Sciences course curriculum were examined, it was seen that 46 out of 50 outcomes in the second grade were "Realized" and four were "Fully Realized". When the teachers' views on the realization status of the third-grade outcomes in the Life Sciences course curriculum were examined, it was seen that all of the 45 outcomes were "Realized".

A t-test was conducted to determine the differentiation status of the realization scores of the second and third-grade outcomes in the Life Sciences course curriculum of the classroom teachers according to the variables of gender, educational status and the location of the school. According to these test results, it was found that the gender variable did not cause a significant difference in the realization scores of the outcomes.

ANOVA test was conducted to determine the differentiation status of the realization scores of the second and third-grade outcomes in the Life Sciences course curriculum of the classroom teachers according to the professional seniority variable. As a result of the test, it was found that the professional seniority variable showed a significant difference in the realization scores of the second and third-grade outcomes in the Life Sciences course curriculum. Tukey test was used to determine which groups this difference was between. As a result of this test, it was seen that the significant difference in the realization scores of the second-grade outcomes in the Life Sciences course curriculum was in favor of teachers with 1-5 years of professional seniority among those with 1-5 years and 16 years and above professional seniority according to the professional seniority variable.

Discussion and Conclusions

It has been concluded that the majority of the second-grade outcomes in the Life Sciences course curriculum have been realized, while a small portion have been fully realized. In the study conducted by Aydemir, Karalı and Çelik (2018), it was found that the realization levels of the second-grade outcomes were realized. In the study conducted by Yıldırım (2021), it was concluded that the realization levels of the second and third-grade outcomes in the Life Sciences course curriculum were mostly at medium and high levels. It was concluded that all of the third-grade outcomes in the Life Sciences course curriculum were realized. In Bayram's (2005) study, it was concluded that the level of realization of the goals was very high, and in Polat, Tanrıverdi and Apak's (2005) studies, it was concluded that the third-grade outcomes in the program could be realized by the teachers to a large extent.

It was concluded that the gender and educational status variables did not cause a significant difference in the realization scores of the second and third-grade outcomes in the Life Sciences course curriculum of the classroom teachers. In the study conducted by Çakır (2007), it was concluded that the variables of gender and education status of teachers did not create a significant difference on the level of outcomes of the achievements. In the studies conducted by Demir (2007), Gömleksiz and Bulut (2007), Uğur (2006), Gülenler (2010), Narman (2011), Alak and Nalçacı (2012), it was concluded that the gender variable did not cause a significant difference in the opinions of teachers regarding the outcomes.

It was concluded that the location variable of the school did not show a significant difference in the outcomes scores of the second and third grade outcomes included in the Life Science course curriculum of the classroom teachers. When the study conducted by Çakır (2007) was examined, it was concluded that the location variable of the school created significant differences. It was observed that the teachers working in the province and district expressed more positive opinions than the others. It was stated that this situation was due to the better economic, physical and social conditions.

Yazar ve Bağlantılar

Fatma Demirtaş **Onur Batmaz**

Fatma Demirtaş

mgfatmademirtas38@hotmail.com

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yozgat Bozok Üniversitesi, Yozgat, Türkiye, mgfatmademirtas38@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-0028-8154>

²Doç. Dr., Yozgat Bozok Üniversitesi, Yozgat, Türkiye, onur.batmaz@yobu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9208-2645>